

บทที่ 1

บทนำ

สภาพทั่วไป

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการทางการเมือง และเป็นกิจกรรมที่มีอยู่ในแทบทุกประเทศ ไม่ว่าประเทศนั้นจะปกครองด้วยระบอบาโตหรือลัทธิการเมืองใดต่างจัดให้มีการเลือกตั้งแทบทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งที่ไหน หรือแบบใดจุดร่วมสำคัญของการเมืองนั้นได้แก่การระดมมติมหาชนเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบการปกครองประชาธิปไตย ซึ่งใช้ประชาชนเป็นที่มาของอำนาจอันชอบธรรม โดยถือว่าอำนาจในการปกครองมีอยู่กับประชาชนโดยธรรมชาติ และประชาชนได้ตกลงใจร่วมกันที่จะมอบอำนาจนี้ให้แก่ตัวแทนของตน เพื่อทำการบริหารประเทศให้ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชน² ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยการเลือกตั้งไม่เพียงแต่จะเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองเท่านั้นแต่ยังเป็นกระบวนการสร้างความชอบธรรมให้ผู้ปกครองด้วย การเลือกตั้งเป็นวิถีทางหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงทัศนคติของประชาชน และนโยบายของรัฐบาลในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และแก้ไขความขัดแย้งของกลุ่มทางสังคมโดยสันติวิธี³ ทั้งนี้เพราะปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนทุกคน เป็น

¹สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ฝ่องแผ้ว, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 1-2.

²กนก วงศ์ตระหง่าน, การเมืองในระบอบประชาธิปไตย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 239.

³Richard G. Neimi and Herbert F. Weisberg, Controversies in Voting Behavior (Washington D.C.: A Division of Congressional Quarterly Inc., 1984), p. 3.

เจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งได้แก่อำนาจในการบัญญัติกฎหมาย การบริหารและอำนาจในทางตุลาการ ดังนั้นประชาชนทุกคนในแต่ละรัฐที่มีการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยควรได้รับสิทธิในการเลือกผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดทางด้านอายุ การศึกษา เพศ ผิวพรรณหรือเชื้อชาติหรือถ้าจะมีข้อจำกัดการใช้สิทธิก็ควรให้มีเท่าที่จำเป็น เช่น จำกัดสิทธิเฉพาะบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลและวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละประเทศเป็นสำคัญในระบอบประชาธิปไตยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ราษฎรมากที่สุดได้มีส่วนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งได้แก่บุคคลทุกคนของชาติและการกำหนดกฎเกณฑ์ เรื่องคุณสมบัติผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งควรจะจำกัดไว้แต่น้อยที่สุด⁴ อันจะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปตามหลักการออกเสียงโดยทั่วไป (universal suffrage) ซึ่งได้บัญญัติไว้ในปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ข้อ 2(1)⁵ ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์อันเป็นรากเงาของการเลือกตั้ง

แต่อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทย นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.2475 แล้วนั้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้งที่ประกาศใช้มาทุกฉบับจนถึงฉบับปัจจุบันได้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้เฉพาะผู้ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง⁶ แม้ว่าประเทศไทยจะได้เปิดโอกาสให้ประชาชนของประเทศ ได้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างกว้างขวางมากกว่าในอีกหลายประเทศก็ตาม แต่ทว่าข้อกำหนดที่ให้เฉพาะผู้ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนั้น ดูเหมือนว่าจะเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีลงไป ที่มี

⁴หุจด แสงอุทัย, คำบรรยายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไปและกฎหมายเลือกตั้ง (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512), หน้า 236.

⁵พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 (กรุงเทพฯ - มหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2535), หน้า 23 - 24.

⁶ปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 2(1), "ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่พรรณนาไว้ในปฏิญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยก ไม่ว่าจะเป็นโดยวิธีใด ๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา และความคิดเห็นทางการเมือง หรือสถานะอย่างอื่น".

ความสมบูรณ์ทางด้านสรีระและสติปัญญา หรือมีความรับผิดชอบสูง เช่น เยาวชนที่มีอายุกว่า 17 ปี และมีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ หรือผู้ที่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายเมื่อมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นผลให้เป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย และทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้ ข้อจำกัดบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีเหล่านี้ ควรได้รับการพิจารณาแก้ไขให้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วยเช่นเดียวกับนานาประเทศทั่วโลก ที่ต่างก็ได้รับการพิจารณาแก้ไขให้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้กว้างขวางมากขึ้น โดยการขยายฐานอายุผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มีอายุต่ำลง ซึ่งส่วนใหญ่มักได้กำหนดอายุขั้นต่ำไว้เท่ากับ 18 ปี ดังรายละเอียดในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในประเทศต่าง ๆ เรียงลำดับจากอายุน้อยไปมาก

ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ	ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ
1	อิหร่าน	15	20	บราซิล	18
2	ฟิลิปปินส์	15	21	บัลแกเรีย	18
3	คิวบา	16	22	พม่า	18
4	นิการากัว	16	23	แคนาดา	18
5	เซเชลล์	17	24	ชาด	18
6	ซูรินาเม	17	25	ชิลี	18
7	อัฟกานิสถาน	18	26	จีน	18
8	แอลเบเนีย	18	27	โคลัมเบีย	18
9	แอลจีเรีย	18	28	คองโก	18
10	อันดอร์รา	18	29	คองโก	18
11	อันติกา	18	30	คอสตาริกา	18
12	ออสเตรเลีย	18	31	เซโกสโลวะเกีย	18
13	บาฮามาส	18	32	เดนมาร์ก	18
14	บังคลาเทศ	18	33	โตมิเนีย	18
15	บาร์เบโดส	18	34	โตมิกัน	18
16	เบลเยียม	18	35	เอกวาดอร์	18
17	เบลิจ	18	36	ฮังการี	18
18	เบนิน	18	37	เอลซาวาดอร์	18
19	โบลิเวีย	18	38	เอธิโอเปีย	18

(มีต่อ)

ตารางที่ 1.1 สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในประเทศต่าง ๆ

ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ	ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ
39	ฟินแลนด์	18	58	เจเมกา	18
40	ฝรั่งเศส	18	59	ซัทไมต์จอร์แดน	18
41	เยอรมันตะวันออก	18	60	คิริบาส	18
42	เยอรมันตะวันตก	18	61	ลิเบีย	18
43	กานนา	18	62	ลักเซมเบิร์ก	18
44	เฮลเลนิก	18	63	มอลตา	18
45	เอลซัลวาดอร์	18	64	มอริเชียส	18
46	กัวเตมาลา	18	65	เม็กซิโก	18
47	กินี	18	66	มองโกเลีย	18
48	กายอานา	18	67	โมซัมบิก	18
49	ฮอนดูรัส	18	68	นามิเบีย	18
50	ฮังการี	18	69	เนเธอร์แลนด์	18
51	ไอซ์แลนด์	18	70	สาธารณรัฐเนเธอร์แลนด์แอนดิสส์	18
52	อินเดีย	18	71	นิวซีแลนด์	18
53	อินโดนีเซีย	18	72	ไนจีเรีย	18
54	อิรัก	18	73	นอร์เวย์	18
55	ไอร์แลนด์	18	74	ปานามา	18
56	อิสราเอล	18	75	ปาปัวนิวกินี	18
57	อิตาลี	18			

(มีต่อ)

ตารางที่ 1.1 สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในประเทศต่าง ๆ

ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ	ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ
76	ปารากวัย	18	94	อังกฤษ	18
77	เปรู	18	95	อุรุกวัย	18
78	โปแลนด์	18	96	อเมริกา	18
79	โปรตุเกส	18	97	เวเนซุเอลา	18
80	โรมาเนีย	18	98	เวียดนาม	18
81	เซนต์คริสโตเฟอร์ และเนวิส	18	99	ยูโกสลาเวีย	18
82	เซนต์วินเซนต์	18	100	ซาอีร์	18
83	ซานมาริน	18	101	แซมเบีย	18
84	หมู่เกาะโซโลมอน	18	102	ซิมบับเว	18
85	โซมาเลีย	18	103	ออสเตรเลีย	19
86	แอฟริกาใต้	18	104	เคนยา	19
87	ไคสกี	18	105	เยเมน	19
88	สเปน	18	106	บาร์เรน	29
89	ศรีลังกา	18	107	ญี่ปุ่น	20
90	สวีเดน	18	108	ลิคเตนสไตน์	20
91	แทนซาเนีย	18	109	ลิวทเซอร์แลนด์	20
92	ตินิเด็ดโทเบโก	18	110	ไต้หวัน	20
93	โซเวียต	18	111	ไทย	20
			112	ตูนิเซีย	20

(มีต่อ)

ตารางที่ 1.1 สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในประเทศต่าง ๆ

ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ	ลำดับ	ชื่อประเทศ	อายุที่มีสิทธิ
113	ตุรกี	20	123	มาลาวี	21
114	บอตสวานา	21	124	มาเลเซีย	21
115	บูร์กินา ฟาโซ	21	125	โมนาโก	21
116	แคเมอรูน	21	126	โมร็อกโก	21
117	ไซปรัส	21	127	เนปาล	21
118	ฟีจี	21	128	ปากีสถาน	21
119	กาบอง	21	129	เซนต์ลูเชีย	21
120	แกมเบีย	21	130	เซเชลส์	21
121	คูเวต	21	131	สิงคโปร์	21
122	เลบานอน	21	132	ทรานส์กี	21
123	มาลาวี	21			

ที่มา : Ian Gorrin, Elections Since 1945 : A Worldwide Reference Compendium (New York : Longman, 1989).

ตารางที่ 1.2 จำนวนประเทศที่ให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในวัยต่าง ๆ

อายุที่มีสิทธิ	จำนวนประเทศ	ร้อยละ
อายุ 15 ปีขึ้นไป	2	1.5
อายุ 16 ปีขึ้นไป	2	1.5
อายุ 17 ปีขึ้นไป	2	1.5
อายุ 18 ปีขึ้นไป	96	72.7
อายุ 19 ปีขึ้นไป	3	2.3
อายุ 20 ปีขึ้นไป	8	6.1
อายุ 21 ปีขึ้นไป	19	14.4
รวม	132	100.0

ที่มา : Ian Gorrin, Elections Since 1945 : A Worldwide Reference Compendium (New York : Longman, 1989).

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าในจำนวนประเทศที่เป็นเอกราชทั่วโลก 132 ประเทศ มีถึง 96 ประเทศ ที่ได้มีการขยายฐานอายุผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้เหลือเพียง 18 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.7 จึงทำให้ทราบถึงแนวโน้มที่ประเทศต่าง ๆ จะให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางมากขึ้น เหตุผลที่สนับสนุนให้บุคคลอายุ 18 ปี มีสิทธิเลือกตั้งก็คือ ในปัจจุบันเยาวชนของชาติได้รับการศึกษาในระดับเฉลี่ยที่สูงขึ้น มีความรู้พอสมควรที่จะต้องให้ความสนใจต่อปัญหาบ้านเมือง อยู่ในวัยที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองเป็นอันมาก และจะเป็นพลังสำคัญของการพัฒนาสังคมทดแทนผู้ที่เข้าสู่วัยชรามากกว่าที่จะปล่อยให้เยาวชนไปมั่วสุมอบายมุข สร้างปัญหาให้แก่สังคมตั้งที่เป็นข่าวอยู่เนื่อง ๆ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจึงมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย บางครั้ง

เขาก็คิดว่ายังเป็นเด็ก และบางครั้งเขาก็คิดว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้วมีความต้องการเตรียมตัวสำหรับอาชีพเขาจะต้องทำการศึกษาสำรวจทดสอบความรู้ ความสามารถ ความสนใจของตนเอง ในการที่จะเลือกอาชีพ ยึดมั่นในอุดมการณ์ ปรัชญาชีวิตของตนเอง เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความต้องการที่จะมีฐานะเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ต้องการให้สังคมรู้ว่าไม่ใช่เด็ก แต่ในเวลาเดียวกันเขาก็ยังไม่ใช่อผู้ใหญ่ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ของการรับผิดชอบ ขาดการเรียนรู้อีกมาก สภาพการขัดกันและความคับข้องใจจึงมีอยู่บ้าง

สำหรับประเทศไทย ในเรื่องอายุของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ได้มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 มาตรา 103⁷ ความว่า (1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลซึ่งมีสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี (2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ (3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง

ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 เกี่ยวกับการลดอายุของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จากยี่สิบปีมาเป็นสิบแปดปี ดูจะเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากประเด็นดังกล่าวเป็นหนึ่งในยี่สิบห้าประเด็นสำคัญ ที่มีกระแสความเรียกร้องต้องการให้แก้ไขรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ได้มีความเห็นเป็นเอกฉันท์⁸ ให้นำเสนอต่อสภา

⁷พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2535), หน้า 23 - 24.

⁸กองกรรมาธิการ, รายงานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2536), เล่ม 1 หน้า 28, เล่ม 2 หน้า 234 - 238.

ผู้แทนราษฎรเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไข โดยมีเหตุผลสนับสนุนในเชิงนิติศาสตร์และจิตวิทยา กล่าวคือ

1. เหตุผลในเชิงนิติศาสตร์ กฎหมายไทยหลายฉบับไม่ว่ากฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพระราชบัญญัติที่มีโทษอาญากำหนดไว้เกี่ยวกับอายุของบุคคลไว้ เช่น ขึ้นทะเบียนเพื่อการเกณฑ์เมื่ออายุครบ 17 ปี ชายจะทำการสมรสได้เมื่ออายุ 17 ปี และหญิง 15 ปี แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง นอกจากนี้ความผิดทางอาญาที่บุคคลอายุ 18 - 19 ปี กระทำลงไป ต้องได้รับโทษเท่ากับผู้ใหญ่ที่กระทำผิด และคดีก็จะต้องพิจารณาที่ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดมิใช่พิจารณาความที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนและการที่กฎหมายยอมรับว่าบุคคลเมื่อมีอายุครบ 17 ปีนั้น ย่อมถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสภาพความพร้อมในทางจิตใจ สังคม และอารมณ์ อีกทั้งในด้านการมีสำนึกความรับผิดชอบที่บริบูรณ์แล้ว การที่ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็ต้องอาศัยสภาพความพร้อมทางสังคม อารมณ์ และจิตใจเป็นพื้นฐานเช่นเดียวกัน

2. เหตุผลในเชิงจิตวิทยาได้กำหนดไว้ชัดเจนว่ามนุษย์จะบรรลุวุฒิภาวะในการพัฒนา ด้านสติปัญญาที่ต่อเมื่ออายุถึง 20 ปี และการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ใช่เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้กำลัง หากแต่ต้องใช้สติปัญญาและการตัดสินใจเป็นสำคัญ ฉะนั้นการลดอายุผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงเหลือ 18 ปี จึงเป็นการสนองตอบต่อเหตุผลทางจิตวิทยาข้อนี้ได้เป็นอย่างดียิ่ง

หากสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบในข้อเสนอนี้ ก็จะต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 มาตรา 103(2) จากข้อความ "มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง" เป็นข้อความ "มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง"

จากความสำเร็จดังกล่าว ทำให้นักรัฐศาสตร์พยายามศึกษา เพื่ออธิบายพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีระบบ ซึ่งแนวความคิดในการอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนักวิชาการตะวันตกนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 แนวคือ บัจจัยส่วนบุคคล ที่เน้นฐานะ เศรษฐกิจและสังคมของบุคคล อิทธิพลของความสำนึกเชิงเหตุผล ซึ่งเน้นความรู้สึกลึกซึ้งทางการเมืองและบัจจัยเชิงสถานการณ์ของระบบ ซึ่งนักวิชาการไทยได้นำแนวความคิดเหล่านั้น มาใช้ศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย โดยเน้นบัจจัยในแง่ฐานะ เศรษฐกิจ และสังคม และบัจจัยด้านความรู้สึกลึกซึ้งทางการเมือง จากผลการวิจัย พบว่า บัจจัยดังกล่าวไม่อาจอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างสมเหตุสมผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัจจัย

ความรู้สึกทางการเมืองซึ่งเน้นทัศนคติทางการเมืองเป็นสำคัญ จากผลการวิจัยการเลือกตั้งเท่าที่ผ่านมานพบว่า ทัศนคติที่มีต่อสถาบันทางการเมือง และบุคคลมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จึงทำให้มีข้อสงสัยที่ว่า ทัศนคติอาจไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นจริงหรือไม่ดังนั้นในการศึกษา เรื่อง ผลกระทบที่น่าจะเกิดขึ้นจากการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของบุคคลอายุ 18-19 ปี ของเยาวชน จึงให้ความสนใจต่อตัวแปร "ทัศนคติทางการเมือง ทัศนคติทางการเมืองเลือกตั้งภูมิหลังและความสัมพันธ์ ซึ่งคาดว่าจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตามทฤษฎีว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation theories) และทฤษฎีว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (voting behavior)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่ขาดไม่ได้ในทุกระบบการเมือง เพราะการเลือกตั้งไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการในการสร้างความชอบธรรมให้ผู้ปกครอง และระบบการเมืองด้วย จากความสำคัญของการเลือกตั้งนี้เอง ทำให้สนใจที่จะทำการศึกษาศึกษาทัศนคติ และความเห็นเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป ของเยาวชน อายุ 18-19 ปี รวม 16 คณะ ได้แก่ อักษรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี วิทยาศาสตร์สถาปัตยกรรมศาสตร์ ครุศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เกษศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สหเวชศาสตร์ นิติศาสตร์ สัตวแพทย์ศาสตร์ และทันตศาสตร์ ซึ่งนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้ง 16 คณะสามารถจำแนกได้เป็น 3 สาขากลุ่มวิชา กล่าวคือ สาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ สาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ โดยเห็นว่า นิสิตนักศึกษาหรือเยาวชนเป็นกลุ่มพลังที่สำคัญทางการเมือง เป็นกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสเข้าร่วมทางการเมืองสูง และจะเติบโตไปเป็นชนชั้นนำของประเทศ ซึ่งรัฐบาลจะต้องนำเอาความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของพวกเขามาใช้ในการบริหารประเทศ

จากผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการตะวันตกในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ และพฤติกรรม พบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับพฤติกรรม และการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในไทยก็ให้ข้อสรุปเช่นเดียวกันว่าทัศนคติที่มีต่อสถาบันทางการเมือง และบุคคลมีอิทธิพลเพียงเล็กน้อยต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงทำให้สามารถตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองกับทัศนคติ การเลือกตั้งของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภูมิหลังของเยาวชน อายุ 18-19 ปี ที่มีผลกระทบต่อทัศนคติทางการเมืองและการเลือกตั้ง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เยาวชน อายุ 18 - 19 ปี มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ภูมิหลังและความสัมพันธ์ดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา ว่ามีความคล้ายกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมดังกล่าวและองค์ประกอบของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม โดยเป็นการศึกษาอย่างมีระบบตามกรอบทฤษฎีว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทัศนคติทางการเมือง และทฤษฎีว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (political participation, political attitude, voting theory) เป็นแนวทางในการอธิบาย การศึกษาวิจัยนี้ยังให้ความสนใจต่อตัวแปรภายนอก (external variables) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางด้านตัวแปรประชากร ปัจจัยทางสังคม ทัศนคติ ที่มีต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในการศึกษานี้ จะทำการศึกษากลุ่มประชากร คือ เยาวชนโดยมุ่งเฉพาะนิสิตคณะต่าง ๆ รวม 16 คณะ 3 สาขาวิชา อายุ 18 - 19 ปี โดยจำกัดคณะวิชาโดยนิสิตนักศึกษาดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติเบื้องต้นเหมือนกัน คือเป็นบุคคลอายุ 18 - 19 ปี โดยใช้การสุ่มตัวอย่างไม่ได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ ได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling) กล่าวคือ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจงลงไปทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ค่าใช้จ่าย และความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาที่ทำการศึกษารวบรวม เนื่องจากต้องใช้แบบสอบถามชุดต่อกลุ่มประชากร กล่าวคือเยาวชน อายุ 18 - 19 ปี รวม 16 คณะ ดังนั้น การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาจะเป็นการกำจัดความยุ่งยากในการติดตามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนค่อนข้างมาก คือมีทั้งหมดจำนวน 800 ชุด

สมมติฐานการวิจัย

จากการวิจัยของนักวิชาการตะวันตกในเรื่องความเห็นทัศนคติ และพฤติกรรมนั้นให้ข้อสรุปได้ว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับพฤติกรรม นั่นก็คือ ทัศนคติไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวในการกำหนดพฤติกรรม ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมด้วยกลุ่มศึกษาที่เป็นหน่วยย่อยในการวิเคราะห์นี้มีลักษณะคล้ายกันบางประการ คือเป็นนิสิตนักศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเยาวชนมีการศึกษาสูงเป็นชนชั้นนำทางการเมือง มีอายุในวัยเดียวกันคือวัยหนุ่มสาว มีความคิดที่เป็นเอกภาพ มีระบบความเข้าใจในการสื่อสารแบบเดียวกันมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่นิสิตทั้ง 3 กลุ่มนี้น่าจะมีความแตกต่างกันบางประการ จากการมีภูมิลำเนาหลังด้านการเรียนการศึกษาในสาขาวิชาการที่แตกต่างกัน

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยเรื่องนี้ไว้ 3 ประการดังนี้

- สมมติฐานข้อที่ 1 ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับทัศนคติต่อการเลือกตั้ง
- สมมติฐานข้อที่ 2 เยาวชน อายุ 18-19 ปี ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีทัศนคติต่อการเลือกตั้งที่ต่างกันด้วย
- สมมติฐานข้อที่ 3 ทัศนคติต่อการเลือกตั้งของเยาวชน อายุ 18 ปี กับ 19 ปี ไม่แตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) ครั้งนี้ ได้แบ่งตัวแปรในการศึกษาตามสมมติฐานดังนี้

ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่กำหนดในการอธิบายของลักษณะตัวแปรตาม โดยจำแนกเป็น สาขาวิชาทางการศึกษา อายุ ภูมิภาค การพักอาศัย และการศึกษาเล่าเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปรตาม เป็นการกำหนดตัวแปรอิสระในการพิสูจน์สมมติฐาน โดยจำแนกเป็นทัศนคติทางการเมือง ทัศนคติการเลือกตั้ง ทัศนคติการลงคะแนนเสียง และทัศนคติแบบแผนในการเลือกตั้ง

นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัย

1. เขาวชนหมายถึงบุคคลที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สถานะของบุคคล จำแนกตามสาขาวิชาทางการศึกษา ภูมิภาค การพักอาศัยหรือการปกครองดูแล และระหว่างการศึกษาและการศึกษาเล่าเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 หมายถึง การประเมินค่า หรือความรู้สึกที่มีต่อการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535
4. ทัศนคติต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ความเห็นเกี่ยวกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
5. ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง การประเมินค่าหรือความรู้สึกที่มีต่อสถาบันทางการเมือง และบุคคลที่มีบทบาททางการเมือง โดยจำแนกเป็น ทัศนคติที่มีต่อสถาบันการเลือกตั้ง (ในภาพรวม) ทัศนคติที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล
6. ความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียง หมายถึง ความคาดหวังของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535

7. ทศนคติต่อแบบแผนของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยคำนึงถึงเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเป็นสำคัญ และมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถูกระดม (mobilized participation) หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง (autonomous participation)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะให้ผลประโยชน์ในทางวิชาการ และเป็นแนวทางการปฏิบัติหลายประการกล่าวคือ

1. ทำให้ทราบความเห็นและทัศนคติทางการเมือง และการเลือกตั้งของบุคคล อายุ 18-19 ปี
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบ กรณี กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้บุคคลอายุ 18 ปีขึ้นไป มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. ทำให้ทราบถึงแบบแผนและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของบุคคล อายุ 18-19 ปี
4. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มและปัจจัยที่เกิดขึ้นกับการเลือกตั้งที่มีบุคคล อายุ 18-19 ปี เข้าไปเกี่ยวข้อง

ลำดับการเสนอเรื่อง

จากกระบวนการวิจัยแบบสำรวจ ในการหาความรู้ตามสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงได้นำผลของการวิจัยมานำเสนอในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ โดยมีลำดับในการเสนอเรื่องดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการกล่าวถึงสภาพปัญหา ความสำคัญของปัญหาในการวิจัยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบข่ายของการวิจัย สมมติฐาน การกำหนดตัวแปร การนิยามศัพท์และลำดับการเสนอเรื่อง

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี และแนวความคิดที่ใช้อธิบายถึงทัศนคติทางการเมือง ทัศนคติการเลือกตั้งทัศนคติต่อการออกเสียงเลือกตั้ง และทัศนคติต่อแบบแผนการออกเสียงเลือกตั้ง ของเยาวชน หรือบุคคล อายุ 18-19 ปี ในประเทศไทยโดยสังเขป

บทที่ 3 กล่าวถึงระเบียบวิธีในการดำเนินการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การสุ่ม ตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลเสนอผลข้อมูล และแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ถึงทัศนคติการเมือง การเลือกตั้ง การออกเสียงเลือกตั้ง และแบบแผนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของเยาวชน อายุ 18-19 ปี เพื่อดูผลกระทบที่บุคคล อายุ 18-19 ปี มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยพิจารณาจากตัวแปรภูมิหลังของประชากร 3 กลุ่ม ที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการพิสูจน์สมมติฐานตามลำดับ ของสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยที่ได้ค้นพบจากการวิจัยนี้.